

Sara Wacklin on taas päivän nimi Oulussa, vaikka ilmeisesti Anu Kaipainen tarkoittaa/olla vuoden nainen. Arkkienkeli Oulussa on nyt Oulussa, tarkkaan sanottuna Oulun Kaupunginteatterissa.

Kirjailija Anu Kaipainen näyttää antaneen haastatteluja ennen ensi-iltaa, kuten hyvään tapaan kuuluu mm., 'Hesalle'. Minun hyväonnisen silmään sattui Solzhnitsyniä lukiessani myös Hbl:n 'Arkeängelpremiäri'. Reportterit näyttävät olleen läsnä samassa haastattelutilaisuudessa, koska tekstit jokseenkin yhdentyvät, mitä nyt eri äidinkieli aiheuttaa eroja tulkinnoissa. Anu Kaipainen ei viihtynyt Oulussa, kertovat lehdet. Tämähän toki tiedettiin, joten mikään uutinen se ei ole. Kirjailijan mukaan Oulunvuodet 1962 — 66 olivat painostavia. Siihen taas olivat vaikuttamassa 'mm. kaupungin maantieteellinen sijainti, pimeys, vähäeleinen ihmislaatu, tunteiden ilmaisemisen kieltäminen, uskonnolliset liikkeet sekä (sitaitteissa jo ennestään) kaiken pyöriminen pienissä, ahtaissa ja tukehduttavissa ympyröissä.' Uutta tässä lausunossa on mm. määrittely 'vähäeleinen ihmislaatu'. Määritelmä on uusi, joten hieman se äimistytti. Myönnän, että sain sen suomennetuksi vasta ruotsin avulla. Hufvuds-

tadsbladetiin ilmaisu on nimittäin käännetty sanoilla 'de inbundna människorna'. Saattaa olla, että pitää hyvinkin paikkansa. Ilmeisesti Anu-rouva tapasi myös avoajalkasten jälkeläisiä. Luulen tietäväni, että kirjailija ainakin itse luuli löytäneensä elävän kanta-oululaisen ihmistyyppin. Mene tiedä, luulo kun ei oo' tiedon väärtti. Oulussa oli jo kymmenen vuotta sitten niin monenkarvaista kalstaania, että oululaisen siivilöiminen on ollut vähintään vaikeaa. Oulussa kirjailijamme koki kaiken pyörivän pienissä ympyröissä. Ettei nyt sitten vain ollut niin, että tämä siinä vaiheessa uusin oululaiskirjailija itse pyöri Oulun aikansa kovin pienissä ja rajoituksissa ympyröissä!

Anu Kaipaisen löytö Oulussa oli vanha kunnon 'tati Saase', mamselli Sara Wacklin. Saran ainoa kirja 'Hundra minnen' eli "Satainen muisteelmia Pohjanmaalta" näyttää olleen Anulle samanlainen innoittava löytö kuin se on ollut sukupolvi toisensa jälkeen oululaisillekin (vai pitäisikö sanoa: muillekin oululaisille.)

Anu sanoo tavanneensa Saransa sisarsielun. Tavallaan hän on samaistanut itsensä vanhan äkeän Sara-mamsellin kanssa (Hbl). Haastattelijat kertovat, että myös Sara oli aikoinaan Oulussa opettajana (kuten Anu).

Hänestäkään ei erityisemmin pidetty. Oululaiset loukkaantuvat hänen kirjoituksistaan. Sara joutui muuttamaan Oulusta ja asettui Tukholmaan. Näin molemmat mainitut lehdet. Yhtäpitävästi. Näinhän asia ei kuitenkaan ollut. Oleellinen ero oli siinä, että Sara ei Oulussa opettajana toimiessaan, viimeksi 1830 — 34, kirjoittanut mihinkään mitään (mitä nyt ehkä klaffunsa kätköihin). Hän lähti Oulusta mutkan kautta suoraan haaveitensa Pariisiin, josta diplomi povessaan palasi Helsinkiin. Helsingissä 'onnellinen opettajatar', Aimo Halilaa siteeratakseen, perusti fiinin tyttöoppilaitoksen. Sitten Sara yhtäkkiä 1843 pakkasi arkkunsa ja kapsäkinnsä ja matkusti Tukholmaan, jonne jäi. Svytä on etsitty. Sara oli levoton ja helposti katkeroituva. Mutta ei siinä kylliksi. Ilmeisesti Sara loukkaantui helsinkiläisiin, kuvitella, pääkaupunkiläisiin. Mutta nämäpä eivät olleet ymmärtäneet hänen aikaansa edellä olleita ideoitaan. Saattoi hän pelätä myös valtion tyttö-koulun kilpailua, ja se koulu aloittikin 1844. Tukholmassa Sara sitten ryhtyi kirjoittamaan, siellä hän myös julkaisi kirjansa. Totta on, että lähes-

kään kaikki oululaiset eivät tykänneet Saran huumorista, ironiasta puhumattakaan. Mutta kun kirja tuli Oulussa tunnetuksi, oli Sara jo jokseenkin kuollut. — Tekeville aina sattuu, mutta Anu Kaipaisen virheitä nämä tässä eivät voine olla, sillä hän toki tuntee Saransa vaiheet.

Arkkienkeli oli romaanina kiintoisa, hätkähdyttävä, hirteshuumorissaan tavallaan riemastuttava opus. Tähän tyyliin se esiteltiin esim. Oulun Kaltiossa 1967. Kirjan lueutuani allekirjoitin tuon hyvinkin. Näytelmää Arkkienkeli en tunne sen enempää, mitä 'kenraalin' jälkeen kuulin. Kysyin nimittäin kollegalta, minkälaisen soturin se sieltä ruumiskasasta näytelmässä löysi, johon kollega kirkkain silmin, että 'komian pojan'.

Käydäänä katsomassa!